
EDUARD PETRŮ A PROBLÉM INTERPRETACE

ONDŘEJ SLÁDEK

EDUARD PETRŮ AND THE PROBLEM OF INTERPRETATION

This study deals with Eduard Petrů's concept of interpretation and his approach to interpretation. The study explains the basic theoretical and methodological basis of his scientific works. The core of Petrů's concept of interpretation is the theory of interpretive space, interpretive fields and the interpretive center. According to Petrů, the basic key to the interpretation of the text is its poetics. The pivotal elements of his method of interpretation are contextualization, comparison, structural and functional analysis, and genre studies. Petrů is convinced that the aim of literary research is to obtain an adequate interpretation of the studied text. His concept of interpretation is text-centered and empirical: the interpretation is based on critical and rigorous analysis of the text material.

Keywords: Eduard Petrů, interpretation, hermeneutics, contextualization, structural and functional analysis, genre studies

1

Stálé hermeneutické úsilí interpretace, tvorba a recepcie textů, jejich výklad a rozumění, ale také vytváření překladů, má svůj původ v nevyčerpatelné pokladnici lidské imaginace. Problém interpretace se ovšem netýká jen řečové promluvy a její písemně fixované podoby. Již v průběhu 19. století se objevil názor, který jasně formuloval Wilhelm Dilthey, že fenomén interpretace je univerzální a že se podstatně týká našeho způsobu prožívání a poznávání světa. Filozofové Martin Heidegger a Hans-Georg Gadamer pak rozvedli úvahy o tom, že předmětem interpretace se může stát v podstatě jakýkoli fenomén, jakýkoli projev jednotlivce, kolektivu či kultury. Gadamer v jedné své přednášce doslova uvedl, že „[i]nterpretace, jak jí dnes rozumíme, se netýká jen textů a slovní tradice, nýbrž vztahuje se

na všechno, co nám historie podává“ (Gadamer 1994: 8). Zatímco v rámci filozofie se v šedesátých letech 20. století formovala filozofická hermeneutika, v ostatních společenských vědách došlo v následujících desetiletích k rozšíření hermeneutických principů a vzniku řady samostatných hermeneutických „odvětví“. Zrodila se tak hermeneutická sociologie, hermeneutická psychologie, hermeneutická antropologie atd.

Porozumět konkrétním textům, jejich smyslu a významům, které mají pro jednotlivce nebo pro společnost, a to jak v rámci dané historické a společenské situace, tak kulturní a náboženské tradice, je jedním z hlavních úkolů literární hermeneutiky. Z dalších cílů to je např. pochopení proměny rozumění a interpretace zkoumaných textů nebo stanovení pravidel, kterými se vnímatel má řídit při interpretaci. Literární hermeneutiku lze stručně představit jako jeden z typů hermeneutiky, která má dlouhou a bohatou historii, jež sahá až do antiky (srov. Grondin 1997; Szondi 2003).

V moderní literární vědě je pozice hermeneutiky poměrně specifická. Někteří badatelé ji vnímají jen jako jednu z mnoha výzkumných metod uplatňovaných v literární vědě, jiní jsou naopak přesvědčeni, že má zásadní a konstitutivní funkci. Hermeneutika, tedy rozumění a interpretace literárních textů a nauka o této interpretaci, je v jejich pojetí podstatnou úlohou samotné literární vědy. Celý obor má dle nich povahu *techné hermeneutiké* (umění interpretace). To jej řadí po bok všem takovým interpretačním teoriím a metodám, kterým jde o odhalení a výklad skrytých významů textů. Ačkoli tato tendence nebyla a není přijímaná bez výhrad, úvahy o rozumění a interpretaci textů přinesly zvláště v sedmdesátých a osmdesátých letech 20. století řadu podnětů pro další vývoj jak literární hermeneutiky, tak literárněvědné teorie a metodologie. Výsledkem tohoto vývoje bylo mimo jiné rozšíření názoru, že spíše než o univerzálním hermeneutickém rozměru literární vědy, je třeba uvažovat o literární hermeneutice jakožto souboru interpretačních koncepcí a přístupů konkrétních badatelů – vzájemně se lišících užitými nástroji a metodami.

Rozumění zkoumaným fenoménům je dáno různými perspektivami a kontexty možných interpretací. Jedním z těch, kdo si to dobře uvědomoval a kdo proto také ve své vědecké praxi vždy usiloval o adekvátní interpreta-

ci, o kombinaci interpretačních postupů a užití exaktních metod, byl literární historik, teoretik a editor Eduard Petrů.

2

Hlavním předmětem badatelského zájmu Eduarda Petrů byla starší česká literatura, pozornost však věnoval i teorii literatury a literárněvědné metodologii. Petrů není autorem nějaké ucelené teorie interpretace a nelze ho považovat ani za nadšeného stoupence hermeneutického přístupu. Problematiku interpretace a hledání odpovědí na otázky: Co je interpretace? Jak je možná adekvátní interpretace? Kde jsou hranice interpretace? atd., nepovažoval pouze za záležitost hermeneutiky, ale vnímal ji jako nedílnou součást samotného vědeckého studia literatury.

Z jeho díla je patrné, že uvedené dotazy nebyly východiskem jeho úvah, ale objevily se v rámci řešení jiných úkolů a problémů, kterými se zabýval ve svém výzkumu starší české literatury nebo v souvislosti s ediční činností. Jakmile se však objevily, snažil se je teoreticky uchopit a zakomponovat do vlastní literárněvědné metodologie. Důvodem jejich přesného vysvětlení byl také pedagogický zřetel, totiž promýšlení možností studia literatury v kontextu úvodu do studia literatury a literární vědy. Souhrnně řečeno: otázka interpretace zajímala Petrů ze tří vzájemně propojených hledisek: z hlediska 1. výzkumné a ediční praxe; 2. teorie a metodologie literární vědy; 3. výuky literatury a literární vědy.

Vedle řady článků s dílčími poznámkami o interpretaci literárních textů je Petrů autorem i několika studií, ve kterých se pokusil o komplexnější a systematictější výklad této problematiky. Jendou z nich je „Labyrint interpretace“ (Petrů 1996b), která je vlastně teoretickým a metodologickým úvodem publikace *Vzdálené hlasy. Studie o starší české literatuře* (Petrů 1996a). Petrů zde pracuje s metaforou literárněvědné interpretace uměleckého textu jakožto cesty labyrintem. Cílem interpretace je najít adekvátní přístup k textu. „Jde o to,“ uvádí Petrů, „zda se interpretovi podaří podobně jako Theseovi najít Ariadninu nit, která by mu umožnila vyjít z labyrintu. Jinak se totiž sama interpretace změní v labyrint, z něhož není úniku“ (Petrů 1996b: 10).

Jiný příklad tematické studie představuje text „Problémy interpretace středověkého literárního díla“ (Petrů 2013b), v němž formuloval několik konkrétních metodických principů a postupů, které by měl interpret při výkladu středověkého literárního díla uplatňovat. Zmínit je třeba i studie „Stratigrafie a starší literatura“ (Petrů 2013c) a „Barokní literatura jako interpretační problém“ (Petrů 2013d). Opominout nelze ani další práce, zejména monografické, ve kterých se o interpretaci a jejích úkolech s větší či menší mírou otevřenosti zmiňuje také. Jde např. o díla: *Vývoj českého exempla v době předhusitské* (Petrů 1966), *Zašifovaná skutečnost. Deset otázek a odpovědí na obranu literární medievalistiky* (Petrů 1972), *Vzrušující skutečnost. Fakta a fantazie ve středověké a humanistické literatuře* (Petrů 1984), *Úvod do studia literární vědy* (Petrů 2000) aj. V *Úvodu do studia literární vědy* problematiku interpretace přibližuje pomocí nástinu vzájemného vztahu pojmů výklad (explanace) a interpretace. Využívá přitom některé názory Josefa Khola (Khol 1989), které se explicitně týkají významu těchto pojmů a jejich odlišností.

Petrů nikdy nezůstával u pouhého popisu interpretačních problémů. Většina z nich byla pro něj výzvou, se kterou se snažil vypořádat teoreticky, a bylo-li to možné, pak i prakticky – v rámci výzkumu nebo právě zpracovávané edice konkrétního textu (srov. Chelčický 1990; Dubravius 1983; Cato a Ezop 1999).

3

Ve svém vědeckém díle využíval Eduard Petrů celý soubor analytických a interpretačních metod. Uvědomoval si, že hlavní předměty jeho zájmu (např. básnický jazyk, literární text, poetika a rétorika) jsou komplexní fenomény, které nelze uchopit pouze jedinou metodou. Užíval jich proto víc a jistým způsobem je kombinoval. Za každých okolností však usiloval o racionálně kritický a empirický přístup k analyzovanému jazykovému a literárnímu materiálu. Jana Kolářová a Jan Schneider v této souvislosti uvádějí, že „[j]eho cílem nebyla pouhá deskripce či hromadění faktů o zkoumaném díle, problémy nazíral z obecnějších perspektiv literárněhistorického

vývoje“ (Kolářová – Schneider 2013). Své interpretace středověkých, humanistických a barokních textů zakládal jak na detailní znalosti dobové poetiky, tak širšího historického a kulturně-společenského kontextu.

Podstatným prvkem Petrušova přístupu k interpretaci a literární vědě byl důraz na objektivnost a ověřitelnost. Akcentování exaktnosti v literárněvědném bádání nebylo v jeho případě náhodné. Odvíjelo se od využívání konkrétních metodických postupů a pojmů, které zavedli a rozpracovali ruští formalisté a čeští strukturalisté (srov. Mukařovský 1948, 1966, 1982; Jakobson 1995a). Šlo zvláště o antipsychologismus, o strukturalní a funkční analýzu, o řešení vztahu lingvistiky a poetiky, o pojetí literárního díla jako znaku a umění jako znakového systému. Z pojmů to byly koncepty funkce, struktura, významová a kompoziční výstavba aj.

Některé zmíněné formalistické a strukturalní principy byly oživené v průběhu šedesátých let 20. století, kdy došlo k rozšíření exaktních metod v literárněvědné práci a k aplikaci teorie informace. Zatímco v minulosti byla v určitých analytických metodách pozornost věnovaná jen jistým dílčím aspektům sdělovacího (komunikačního) procesu, teorie informace se začala zabývat všemi jeho články. Tedy: vysílačem (autorem) a přijímačem (vnímatelem), kódem (jazykem), sledem signálů (textem), ale také dekodováním (čtením). V našem prostředí se v té době možnostmi uplatnění kybernetiky, teorie informace a exaktních metod v literární vědě a v lingvistice zabývala řada badatelů. Byli mezi nimi Jiří Levý (1971a, 1971b, 1971c), Lubomír Doležel (1963, 1966), Květa Sgallová (1963, 1964) a mnozí další.

Sám Petruš k diskuzím o teorii informace a revizi metodologie vědecké práce přispěl přehledovou publikací *Exaktní metody v literárněvědné práci* (Petruš 1968). Exaktní přístup k literárněvědnému bádání ovšem není v jeho pojetí jen záležitostí nových metod, ale významně se týká i stávajících – klasických literárněvědných přístupů. „Jsme si přitom vědomi,“ konstatuje v této souvislosti v úvodu své práce, „že literární věda bude muset i v budoucnu pracovat rovněž klasickými literárněvědnými metodami a že těmito metodami bude muset dosahovat stejně exaktních výsledků jako metodami moderními, které však mají svůj smysl v tom, že ukazují na nové stránky literárního díla v procesu jeho vývoje“ (ibid.: 5–6).

Samostatnou pozornost si zaslouží znakové pojetí literárního díla, resp. sémiotika. Petrů přijal a bohatě čerpal nejen z koncepcí Ferdinanda de Saussura nebo Jana Mukařovského, které nicméně přímo necituje, ale také (nebo možná především) z novějších teorií Jurije M. Lotmana nebo Maxe Benseho. Zejména Benseho *Teorie textů* (Bense 1967) byla pro něj velmi inspirativní. Propojuje se v ní teorie textu, sémiotika a teorie informace, kterou Bense doplnil o teorii interpretace.

Z dalších inspirací a zdrojů literárněvědné metodologie Eduarda Petrů je možné uvést výzkumy polských badatelů v oblasti strukturalismu, literární hermeneutiky a komunikace (Michał Głowiński, Janusz Sławinski), ale také genologie.

Zaměříme-li se na obecné předpoklady a teoretická a metodologická východiska Petrůova pojetí interpretace, můžeme je vyvodit nepřímo z jeho díla (srov. Petrů 1996a, 2013a) a odkazů, které jsou v něm přítomné. V schematizované podobě lze uvést šest základních bodů:

- a) formalismus a strukturalismus (některé klíčové pojmy a metody: strukturální a funkční analýza),
- b) sémiotika (zejména pojetí literárního díla jako znakového systému),
- c) genologie (teorie žánrů),
- d) teorie modelů (systémů), kybernetika (vybrané principy),
- e) teorie informace (Max Bense: *Teorie textů*),
- f) teorie (literární) komunikace.

4

Pokud bychom měli pojmenovat nejvýznamnější příspěvek Eduarda Petrů k teorii interpretace, je vhodné využít jeho vlastní označení zastávané interpretační koncepce, a to: teorie interpretačního prostoru, interpretačních polí a interpretačního jádra. Ve studii „Labyrint interpretace“ (Petrů 1996b) začíná svou úvahu o interpretaci rozlišením tří typů interpretace. S odvoláním na klasický model literární komunikace, který je tvořen třemi subjekty: autorem, textem a čtenářem (má podobu: autor ↔ text ↔ čte-

nář), rozlišil interpretaci autorskou, čtenářskou a badatelskou. Základní napětí je mezi způsobem čtení a přístupem „obyčejného“ čtenáře a „poučeného“ čtenáře (tj. badatele).

Čtenářská interpretace vychází ze čtenářova prožitku přečteného textu – je tedy často založena na subjektivním hodnocení, které se může změnit a které závisí i na momentálním duševním rozpoložení vnímatele. Podstatou autorské interpretace je snaha pochopit a vyložit autorské záměry. Petrů v tomto ohledu ale zdůrazňuje, že vždy „záleží na autorovi, jak si vychozí text vyloží, bez ohledu na to, zda tento výklad odpovídá skutečnému smyslu díla“ (ibid.: 12). Za samostatný, zvláštní typ autorské interpretace lze považovat rovněž interpretaci překladatele. Autorská interpretace se svou relativní volností blíží interpretaci čtenářské, i když jejím cílem není prožitek díla, jako je tomu v případě čtenářské interpretace.

Namísto čtenářské interpretace, která je platná pouze ve vztahu ke konkrétnímu čtenáři, usiluje Petrů o formulování jasných pravidel badatelské interpretace (srov. ibid.: 10–23). Stěžejní premisy jeho postoje můžeme uvést ve třech bodech:

1. Literární dílo je souborem abstraktních i konkrétních znaků, které mohou různí vnímatelé interpretovat různě.
2. Literární text není nekonečný, má konečný počet znaků, kterým odpovídají konkrétní znakové významy. Mezi nimi existují vazby, ale ani ty nejsou nekonečné. Samotný literární text coby znakový systém „vytváří interpretační prostor včetně jeho hranic“ (Petrů 1996b: 15).
3. I když platí, že každá čtenářská interpretace literárního díla je zcela ojedinělá a individuální (při rozumném a interpretaci textů se uplatňují individuální schopnosti a zkušenosti), nelze říci, že všechny čtenářské interpretace jsou různé. Vzhledem k tomu, že všechny mají jen jeden zdroj, nemohou být absolutně odlišné. Mezi interpretacemi tedy nepochybně existují shody, lze proto uvažovat o do jisté míry koherentních skupinách interpretací. Podstatné je, že v rámci interpretace literárních děl se objevují

dvě v zásadě protikladné tendence: za první diferenciace (literární dílo vykládáme různě), a za druhé integrace (přes mnohost a odlišnost interpretací mezi nimi existují zjevné shody).

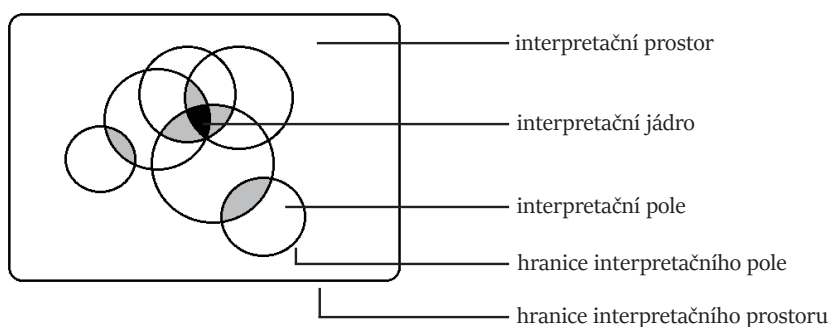
K interpretaci Petrů přistupuje jako k průběhu nebo výsledku procesu poznání zkoumaného fenoménu (literárního textu). Interpretaci chápe jako dynamický proces, který se realizuje uvnitř *interpretačního prostoru*. Tento prostor je vymezen systémem znaků literárního díla v podobě textu. I když má každý interpret k dispozici celý znakový systém díla, zaměřuje se jen na část znaků, kterým rozumí, a o kterých se domnívá, že je interpretuje ve shodě s autorem (srov. *ibid.*: 17).

Soubor znaků vybraných vnímatelem Petrů označuje jako tzv. *interpretační pole*. Na vymezení interpretačního pole má podstatný vliv nejen zaměření konkrétního vnímatele, ale také užitý přístup a metoda. „V jediném interpretačním prostoru“, tvrdí Petrů, „může existovat (a pravidelně existuje) větší počet interpretačních polí, založených na částečné identifikaci znakových významů ve vědomí autora a vnímatele“ (*ibid.*: 17). Vzájemný poměr mezi interpretačním prostorem a polem Petrů vysvětluje pomocí vztahu textu a čtenářského zážitku. „Vydeme-li z toho, že text literárního díla představuje určitý *interpretační prostor*, pak jednotlivé čtenářské zážitky můžeme chápat jako *množinu interpretačních polí*, která se v tomto prostoru mohou realizovat“ (Petrů 2000: 40; srov. Petrů 2013b, 2013c).

Interpretační pole se částečně míjejí, ale také prolínají. Jejich průnik Petrů označuje za tzv. *interpretační jádro*, které „vypovídá o tom, co můžeme považovat za konstantní složku relativně variabilního výkladu díla“ (Petrů 1996b: 17). Interpretační jádro tedy představuje konstantu díla, do níž autor promítl své záměry při jeho vzniku. Odhacení a vyložení interpretačního jádra, které „odpovídá intenci autora i způsobu, jakým zřejmě dílo bylo jeho současníky přijímáno“ (Petrů 2013c: 109), je dle něj základním cílem literárněvědné interpretace. Podstatnou podmínkou interpretace je vyhnout se nejrozumnějším deformacím vnímání a výkladu uměleckého literárního díla. Platí to jak pro výtvary minulosti, tak pro díla zcela současná.

Nabízí se však otázka, kde hledat klíč ke konkrétnímu textu? A jak je možné dospět k interpretačnímu jádru a vyložit jej? Odpověď literárního historika Eduarda Petřů není zcela překvapivá: Klíčem k textu je dobová poetika a poznání intence autora. Petřů k tomu explicitně říká, že „badatel musí proniknout k dobové interpretaci díla, která je geneticky adekvátní“ (Petřů 1996b: 17). Pomocí detailní znalosti dobové poetiky, ale také historického a kulturně-společenského kontextu (srov. Petřů 1996d, 1996e), by měl interpret odhalit a dospět k interpretačnímu jádru, které zase vypovídá o autorově původním tvůrčím záměru. V Petřůvě studii o problémech interpretace středověkého literárního díla čteme: „Chceme-li dojít ke konkrétnějšímu, přesnějšímu významu díla, chceme-li se dopracovat interpretačního jádra, je třeba přečíst dílo podle principů poetiky jeho doby, protože právě s pomocí poetiky můžeme odhalit ty znakové systémy, s nimiž zřejmě autor pracoval a které vyjadřovaly jeho umělecký záměr“ (Petřů 2013b: 101).

Shrnutí: Východiskem interpretace je určité interpretační pole, hledaným ústředním prvkem je interpretační jádro. Poznat jej lze na základě analýzy významu znaků, s nimiž autor v díle pracoval (srov. Petřů 2000: 41). Hranice interpretačního prostoru je stanovena autorem textu „formou kódu tvůrčího aktu“ (ibid.). Hranice interpretačních polí je určena čtenářskou zkušeností vnímatele.

Schematické znázornění teorie interpretačního prostoru, pole a jádra (srov. Petřů 1996: 16; 2000: 41).

Je patrné, že z metodologického hlediska klade uvedený interpretační postup důraz na „objekt zkoumání (nikoli na subjektivní prožitek díla) a pohybuje se tedy v rovině objektu“ (Petrů 2000: 41). Jinými slovy řečeno: daný interpretační postup je textostředný a empirický – opírá se o kritickou a přesnou práci se zkoumaným textovým materiálem.

5

Na několika místech ve svém díle Petrů zmiňuje René Descartesa a jeho filozofický spis *Rozprava o metodě* (Petrů 1968, 2013b; Descartes 1947). Cituje z něj následující pasáž: „A tak mým úmyslem není učiti zde metodě, jíž musí každý následovat, aby správně vedl svůj rozum, nýbrž toliko ukázati, jakým způsobem jsem se snažil vésti svůj rozum“ (Descartes 1947: 9). Petrů uvedenou pasáž použil zjevně proto, aby pomocí ní ilustroval i svůj vlastní postoj: důležité je pro něj poukazovat na možnosti interpretace a vést určitým směrem, nikoli určovat jediné správné metody.

I když Petrů ve svých studiích nikdy přesně neuvádí postupné kroky, kterými se řídí v průběhu interpretačního procesu, z jeho textů a úvah lze odvodit, že mezi ústřední prvky jeho interpretační metody patří:

- a) kontextualizace,
- b) komparace,
- c) strukturální a funkční analýza,
- d) genologický výzkum.

Kontextualizace je myšlena v širokém slova smyslu coby historická, kulturní, vědecká a literární. V Petřově optice je kontext hlavním prostředkem porozumění smyslu a významu literárních textů. Tento názor je svým způsobem doplněním přístupu jiného literárního badatele – Zdeňka Kožmína. Podstatou Kožmínovy interpretační metody označované jako tzv. zvětšeniny, je analýza detailů a mikroudálostí v textu, které jsou následně promítnuté (zvětšené) a porovnáváné s tím, co se objevuje v jiných textech, případně v kontextu celého básnického světa jednoho autora (srov. Kožmín 1989, 1990; Sládek 2016). Zatímco Kožmín své interpretace

koncipoval na základě postupu od detailu k celku, od detailu ke kontextu, Petrů preferoval zcela opačné hledisko: od kontextu k detailu. Porozumění detailu je ovšem dle něj možné pouze za předpokladu určení jeho místa v celku (tj. kontextu).

Komparativní metoda je příkladem obecně vědního postupu umožňujícího nalézat podobnosti a rozdíly mezi zkoumanými předměty. Podobně jako strukturální a funkční analýza se tato metoda stala trvalou součástí Petrůvy metodologie. Bohatě ji zúročil v několika studiích o vývojových tendencích ve slovanských literaturách (srov. „Žánrová specifika literárních proudů ve starších slovanských literaturách“, Petrů 1996c; „Integrační a diferenciativní tendence slovanských literatur v poetikách období renesance a baroka“, Petrů 1996f).

Genologii věnoval Petrů pozornost jednak proto, že určení žánrové příslušnosti zkoumaného literárního textu je výrazným pomocníkem při jeho interpretaci, jednak proto, že žánr, zvláště v rámci starší literatury, vymezoval podíl fikce a faktu v textu (srov. Petrů 1996b: 18).

Uplatňování všech čtyř uvedených metod během interpretačního procesu Petrů kombinoval a používal v různém pořadí – s ohledem na studovaný nebo právě edičně zpracováváný literární materiál. V ideálně-typické podobě měl formu výše uvedeného pořadí: a–d. Následovala formulace závěru – vysvětlení, resp. interpretace. Jejím ideálem byla tzv. adekvátní interpretace. Tím je myšlena interpretace nejen objektivní a ověřitelná, ale také komplexní (zahrnuje subjekt i objekt) a historická (odpovídající dobové historické a kulturně-spoločenské situaci).

6

Již jsem se zmiňoval o tom, že jedním z východisek svého pojetí interpretace našel Petrů v teorii informace a v přístupu, který zastával Max Bense. V jeho pojetí je text množinou znaků, která je nositelkou nejen sémantické informace (tj. sdělení), ale také informace estetické. „Obecně požadujeme od interpretace obírající se textem nejen analytickou a hermeneutickou jasnost,“ připomíná Bense, „ale i určitou míru estetického náboje. Teprve

jím vnímáme totiž vedle sémantického alespoň částečně i estetické poselství [...]“ (Bense 1967: 119). Toho si byl dobře vědom i Eduard Petrů, jenž vedle přesného a jasného myšlení o literatuře vždy prosazoval i neopomíjení estetického rozměru a poselství literárních textů.

doc. PhDr. Ondřej Sládek, Ph.D.

Katedra českého jazyka a literatury

Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity

Poříčí 7, 603 00 Brno

osladek@ped.muni.cz

LITERATURA

BENSE, Max

1967 *Teorie textů* (Praha: Odeon) [1962]

CATO, Dionysius a EZOP

1999 *Ezopovy bajky. Katonova dvojverší. Rada otce synovi*; ed. Petrů, Eduard (Brno: Atlantis)

DESCARTES, René

1947 *Rozprava o metodě, jak správně vésti svůj rozum a hledati pravdu ve vědách*; přel. Szathmáryová-Vlčková, Věra (Praha: Jan Laichter) [1637]

DOLEŽEL, Lubomír

1963 „Stylistika jako experimentální věda?“, *Slovo a slovesnost* 24, 1963, č. 1, s. 64–67

1966 „Ještě k jednomu modelu jazykového kódování“, *Slovo a slovesnost* 27, 1966, č. 3, s. 236–239

DUBRAVIUS, Jan

1983 *Theribolia. Rada zvířat*; eds. Petrů, E. – Horna, M. (Praha: Academia)

GADAMER, Hans-Georg

1994 „Epistemologické problémy humanitních věd“, in ibidem: *Problémy dějinného vědomí* (Praha: Filosofia), s. 7–14 [1963]

GRONDIN, Jean

1997 *Úvod do hermeneutiky* (Praha: Oikúmené) [1991]

CHELČICKÝ, Petr

1990 *Ze sítě víry. O rotách, o každé zvlášť*; ed. Petrů, Eduard (Praha: Československý spisovatel)

JAKOBSON, Roman

1995a *Poetická funkce*, ed. Červenka, Miroslav (Jinočany: H&H)

1995b „Lingvistika a poetika“, přel. Červenka, Miroslav; in idem: *Poetická funkce*, ed. Červenka, Miroslav (Jinočany: H&H), s. 74–105

KHOL, Josef

1989 *Interpretace. Nástin teorie a praxe interpretování* (Praha: Academia)

KOLÁŘOVÁ, Jana – SCHNEIDER, Jan

2013 „Eduard Petrů a jeho studie o literatuře a filmu“; in Petrů, Eduard: *Studie o literatuře (a filmu)*; edd. Kolářová, Jana – Schneider, Jan – Chomiszková, Iva (Olomouc: Univerzita Palackého), s. 8–17

KOŽMÍN, Zdeněk

1989 *Zvětšeniny ze stylu bratří Čapků* (Brno: Blok)

1990 *Umění básně. Skácel, Mikulášek, Kundera* (Brno: K 22a)

LEVÝ, Jiří

1971a *Bude literární věda exaktní vědou? Výbor studií*; ed. Červenka, Miroslav (Praha: Československý spisovatel)

1971b „Bude literární věda exaktní vědou?“; in idem: *Bude literární věda exaktní vědou? Výbor studií*; ed. Červenka, Miroslav (Praha: Československý spisovatel), s. 9–22 [1965]

1971c „Teorie informace a literární proces“; in idem: *Bude literární věda exaktní vědou? Výbor studií*; ed. Červenka, Miroslav (Praha: Československý spisovatel), s. 31–70 [1963]

MUKAŘOVSKÝ, Jan

1948 *Kapitoly z české poetiky I–III* (Praha: Svoboda)

1966 *Studie z estetiky*; ed. Chvatík, Květoslav (Praha: Odeon)

1982 *Studie z poetiky*; ed. Mukařovská, Hana (Praha: Odeon)

PETRŮ, Eduard

1966 *Vývoj českého exempla v době předhusitské* (Praha: Státní pedagogické nakladatelství)

1968 *Exaktní metody v literárněvědné práci* (Olomouc: Univerzita Palackého)

1972 *Zašifrovaná skutečnost. Deset otázek a odpovědí na obranu literární medievalistiky* (Ostrava: Profil)

1984 *Vzrušující skutečnost. Fakta a fantazie ve středověké a humanistické literatuře* (Ostrava: Profil)

1996a *Vzdálené hlasy. Studie o starší české literatuře* (Olomouc: Votobia)

1996b „Labyrint interpretace“; in idem: *Vzdálené hlasy. Studie o starší české literatuře* (Olomouc: Votobia), s. 10–23

- 1996c „Žánrová specifika literárních proudů ve starších slovanských literaturách“; in idem: *Vzdálené hlasy. Studie o starší české literatuře* (Olomouc: Votobia), s. 24–31 [1983]
- 1996d „Postavení skladby Podkoní a žák v naší literatuře 14. století“; in idem: *Vzdálené hlasy. Studie o starší české literatuře* (Olomouc: Votobia), s. 88–94 [1988]
- 1996e „K metodě myšlení Petra Chelčického“; in idem: *Vzdálené hlasy. Studie o starší české literatuře* (Olomouc: Votobia), s. 149–156 [1970]
- 1996f „Integrační a diferenciační tendence slovanských literatur v poetikách období renesance a baroka“; in idem: *Vzdálené hlasy. Studie o starší české literatuře* (Olomouc: Votobia), s. 295–301 [1988]
- 2000 *Úvod do studia literární vědy* (Olomouc: Rubico)
- 2002 *Zrcadlo skutečnosti. Kniha o středověké, renesanční a barokní parodii* (Praha: ISV)
- 2013a *Studie o literatuře (a filmu)*; edd. Kolářová, Jana – Schneider, Jan – Chomiszaková, Iva (Olomouc: Univerzita Palackého)
- 2013b „Problémy interpretace středověkého literárního díla“; in idem: *Studie o literatuře (a filmu)*; edd. Kolářová, Jana – Schneider, Jan – Chomiszaková, Iva (Olomouc: Univerzita Palackého), s. 99–109 [1998]
- 2013c „Stratigrafie a starší literatura“; in idem: *Studie o literatuře (a filmu)*; edd. Kolářová, Jana – Schneider, Jan – Chomiszaková, Iva (Olomouc: Univerzita Palackého), s. 110–116 [1998]
- 2013d „Barokní literatura jako interpretační problém“; in idem: *Studie o literatuře (a filmu)*; edd. Kolářová, Jana – Schneider, Jan – Chomiszaková, Iva (Olomouc: Univerzita Palackého), s. 117–124 [1998]
- SGALLOVÁ, Květa
- 1963 „Matematické metody a literatura“; *Česká literatura* 11, 1963, č. 3, s. 251–254
- 1964 „Využití moderní techniky při rozboru verše“; *Česká literatura* 12, 1964, č. 2, s. 158–165
- SLÁDEK, Ondřej
- 2016 „Zdeněk Kožmín a strukturalismus“; *Bohemica Litteraria* 19, č. 2, s. 32–48
- SZONDI, Peter
- 2003 *Úvod do literární hermeneutiky* (Brno: Host) [1975]